

Dr. Ambedkar College Deekshabhoomi Nagpur

Department of Pali and Prakrit

Dr. M. D. Wankhede
Head of the Department

Report of National E-Conference

On

“Anagarik Dhammapal : Life and Work”

Friday, 17th Sep. 2021

Parampoojya Dr. Babasaheb Ambedkar Smarak Samiti's, Dr. Ambedkar College Deekshabhoomi, Nagpur, Department of Pali-Prakrit. Organized National E-Conference on “Anagarik Dhammapal : Life and Work”, Friday, 17th Sep. 2021, 10.00 am to 2.00 pm

::LINKS FOR REGISTRATION, FEEDBACK AND YOUTUBE LIVE STREAMING::

REGISTRATION: <https://forms.gle/viP2twCGJEeMnLof8>

FEEDBACK: <https://forms.gle/nrNkmsYqh8G9E2>

[by7](#)

::Contact For Further details::

Dr. Avinash Fulzele Ph.9823080573, avi.fulzele@gmail.com
Dr. Mohan D. Wankhade Ph.9423228821, mohanwankhade1@gmail.com
Miss. Vidya B. Chourpagar, ph. 9850696353, chourpagarvidya@gmail.com

Param Pujya Dr. Babasaheb Ambedkar
Smarak Samiti's

Dr. Ambedkar College
Deekshabhoomi, Nagpur

National E-Conference on
“ANAGARIK DHAMMAPAL: LIFE AND WORK”
Friday, 17th September 2021, 10:00 am to 2.00 pm

Organized by
Department of Pali-Prakrit
Dr. Ambedkar College, Deekshabhoomi, Nagpur.

Chairperson
Dr. Mrs. B.A. Mehere
Officiating Principal, Dr.
Ambedkar College,
Deekshabhoomi Nagpur

Coordinator
Dr. Mohan Wankhade
Head, Department of
Pali-Prakrit
Dr. Ambedkar College,
Deekshabhoomi Nagpur

Program Schedule

Timing	Activity	Resource Person
10.00 am	General Welcome	Dr. M.D.Wankhade, Coordinator of the conference
SARANATTAYANG (विसरण)		
10.05 am	Welcome Speech	Dr. Mrs. B.A. Mehere, Officiating Principal of Dr. Ambedkar College
10.10 am	Opening Remarks	Dr. M.D.Wankhade Coordinator of the conference
10.30 to 11.20 am	Session I “ANAGARIK DHAMMAPAL: LIFE AND WORK”	Prof. Rahul Ravi Rao Visitor Lecturer, Department of Pali, Mumbai University, Mumbai
11.20 am to 12.05 pm	Session II “ANAGARIK DHAMMAPAL: LIFE AND WORK”	Prof. Dr. Manohar T. Kumbhare, Asso. Prof. Department of Pali-Prakrit, Vasantarao Naik, Govt. Institute of Arts & Social Science, Nagpur.
12.05 pm to 12.50 pm	Session III “ANAGARIK DHAMMAPAL: LIFE AND WORK”	Dr. Jayvant Khandare Development Officer, Pali Language, Central Sanskrit University, Janakpuri, New Delhi.
12.50 pm to 1.20 pm	Question Answer Session	All Resource Persons
1.40 pm to 2.00pm	Vote of Thanks	Member of Organising committee

Organizing Committee

Patron	Hon'ble Bhante Arya Nagarjun Surai Sasai, President, Param Poojya Dr. Babasaheb Ambedkar Smarak Samiti's, Nagpur
Chairperson	Dr.Mrs.B.A.Mehere, Officiating Principal, Dr. Ambedkar College Deekshabhoomi Nagpur
Coordinator/ Organizing Secretary	Dr. Mohan Wankhade, Head, Department of Pali-Prakrit, Dr. Ambedkar College Deekshabhoomi Nagpur
Organizing Committee Members	Dr. Avinash D. Fulzele Head, Department of History Dr. Ambedkar College Deekshabhoomi Nagpur Mis. Vidya B. Chourpagar Head, Department of Political Science Dr. Ambedkar College Deekshabhoomi Nagpur Mr. Rajesh Lokhande, Librarian
Technical Member	Mr. Kamlesh Khairkar

About the National E-Conference

2500 Years have passed since the birth of Tathagat Buddha. In today age, his Dhamma has every place of the world. The Credit for this goes to King Bimbisara of Ancient times, King Ajatshatru, King Prasenjit, then King Ashoka, King Kanishka, Yuvan Tsang, Itsing, Fahiyen, but in Modern time, if anyone has carried on this Tradition, the name is Anagarik Dhammapal. A stranger who came to India from aboard is very active in propagating The Buddha Dhamma Teaching, rehabilitating religious places like Sarnath, Buddhagaya; Spreading The Pali language, Mahabodhi Society and Various Publishing houses, Schools, Colleges, Dispensaries (Hospitals), Buddha Vihar's are established for the propagation of Buddha Dhamma and Pali Language. Mahabodhi Vihar Struggles till the end to free itself from the control of the Priests (Purohit) etc. This work of theirs is definaly a realization of how the Himalayas are so lofty. It has decided to organize a National webinar (E-Conference) on "ANAGARIK DHAMMAPAL: LIFE AND WORK" with the aim of spreading the work of such a great Dhamma Preacher to all the society and spreading the Students through his work.

Participants :

For this E-Conference all over 267 participants registered. E-Certificate provided to all participants after completing feedback process. Welcome speech given by Dr. Mrs. B.A. Mehere,

Officiating Principal of Dr.Ambedkar College. Co-ordinater of the E-Conference Dr. Mohan D. Wankhade, Professor & Head of Department of Pali-Prakrit. The programme conducted by Mr. Mahanag Ratna,. 89 participants from all over the India joined the E-Conference. Vote of thanks given by Mr. Mahanag Ratna, (Buddhist Thinker) Dr. Avinash Fulzele, Miss. Vidya Chourpagar, Rajesh Lokhande, (Librarian) Dr. Ambedkar College, Deekshabhoomi, Nagpur. Mr. Kamlesh Khairkar, Mr. Shuddhodhan Deshbhratar had taken efforts for the success of E-Conference.

Participants Registration link :-

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/15DXroGm5HDMRnteMOXFGIVhsxvGmEWRZhreVClAavbY/edit?usp=sharing>

Participants Feedback link :-

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1WxSw3EbaZGGPzvfMklisve40a5Sr8v01RPcz53GGC2o/edit?usp=sharing>

Keynote Speakers :

- 1. Rahul Ravi Rao**
Visiting Lecturer,
Mumbai University, Mumbai.
- 2. Dr. Manohar T. Kumbhare**
Associate Professor, Department of Pali-Prakrit,
Vasantrya Naik Govt. Institute of Arts & Social Sciences,
Nagpur.
- 3. Dr. Jayvant Khandare**
Centre Sankrit University, Janakpuri, Naw Delhi
Development Officer, Pali Language

१. राहुल रवि राव

राहुल रवि राव यांनी पॉवर पॉइन्ट प्रेझेंटेशन द्वारे अनागारिक धम्मपाल यांचा लहानपणापासून तर त्यांच्या शेवटच्या क्षणापर्यंतचा आढावा घेतला. लहान वयामध्ये शाळेत शिकत असतांना त्यांना ख्रिश्चन मिशनऱ्यांकडून जो त्रास झाला, त्यामधूनच ते अधिक कणखर झाले आणि कुठल्याही परिस्थितीत मी सिलोनला (श्रीलंका) इंग्रजांच्या तावडीतून मुक्त करेलच अशी त्यांनी आपल्या मनाशी खूणगाठ बांधली आणि त्याप्रमाणे त्यांनी सिंहली लोकांच्या मनात जाणीव निर्माण केली, त्यांना संघटीत करण्याचा प्रयत्न केला. आपल्या या भाषणात राहुल रवि राव यांनी अनागारिक धम्मपाल यांचे सिलोनमधील स्वातंत्र्य लढ्यामधील महत्वपूर्ण कार्य सुद्धा सांगितले. सिलोनमध्ये इंग्रजांच्या विरोधात जन-जागृती त्यांनी केली. त्याचप्रमाणे त्यांनी सिलोनमध्ये आपल्या मूळधम्माला पुर्नस्थापित केले. ते एवढ्यावरच थांबले नाहीत तर भारतामध्ये येवून त्यांनी 'महाबोधी सोसायटीच्या' माध्यमातून तसेच 'महाबोधी' जर्नलच्या माध्यमातून बुद्ध

धम्माचा प्रसार-प्रचार व्हावा म्हणून जगभर 'महाबोधी सोसायटीच्या' शाखा निर्माण केल्या. अनागारिक धम्मपाल यांनी सर्वसामान्य लोकांकरिता शाळा, महाविद्यालये, दवाखाने निर्माण केलेत. तसेच त्यांनी ठिकठिकाणी बुद्धविहारे सुद्धा निर्माण केले. अनागारिक धम्मपाल यांचे विशेष महत्वपूर्ण कार्य म्हणजे परंपरागत प्राचीन थेरवादाला जो नष्ट होण्याच्या मार्गावर होता, त्याला त्यांनी पुनर्स्थापित केले, म्हणून आज आपण श्रीलंकेमध्ये आणि भारतामध्ये जो थेरवादी बुद्ध धम्माचा प्रसार-प्रचार झाल्याचे पाहतो, त्यामध्ये सुद्धा अनागारिक धम्मपाल यांचे फारमोठे योगदान आहे

२. प्रा. डॉ. मनोहर कुंभारे

डॉ. मनोहर कुंभारे यांनी अनागारिकधम्मपाल यांच्या जीवन व कार्याविषयी बोलतांना धम्मपाल हे एक आधुनिक बोधिसत्व होते, हे स्पष्ट करून सांगितले. अनागारिक धम्मपाल हे कसे निसस्वार्थी व्यक्तिमत्व होते, त्याविषयी सांगतांना ते म्हणाले की, अनागारिक राहणे आणि प्रव्रज्जीत जीवनाच्या प्रतीज्ञेचे पालन करणे यामुळे धम्मपाल हे स्वतंत्र्य व्यक्तिमत्व घडत गेले. विवाहित गृहस्थ बनून जे कधीच घडले नसते. एखादा भिक्खू विनयाच्या बंधनात राहतो त्यापेक्षा ते मुक्त होते. सिद्धांतांच्या परिपूर्तीसाठी, मानवतेच्या विकासासाठी त्यांचे स्वास्थ्य, शक्ती आणि जीवन समर्पित करण्याइतपत ते मुक्त होते. ते जरी त्यावेळी भिक्खू नव्हते तरी सुद्धा त्यांचे नैतिक आचरण कोणत्याच भिक्खू पेक्षा कमी नव्हते. जगातील वेगवेगळ्या भागातील, वेगवेगळ्या परिस्थितीत राहणाऱ्या निरनिराळ्या लोकांशी मैत्री प्रस्थापित करण्यासाठी देखील ते मुक्त होते. धम्मपालांमध्ये हा मित्रत्वाचा फारमोठा गुण होता. बुद्ध धम्माच्या प्रसार-प्रचारासाठी त्यांनी विदेश भ्रमण केले. बुद्ध धम्माच्या प्रसार-प्रचारासोबतच त्यांनी विदेशात ज्या भ्रामक प्रथा होत्या, अबौध्द प्रथा होत्या त्या प्रथा कशा नष्ट करता येतील यासाठी प्रयत्न केला; बौध्द समाजाने गोमांस खाऊ नये, विदेशी वस्त्रे घालू नये, विदेशी नावे ठेवू नये यासाठी सुद्धा जन-जागृती केली. कर्नल अलकॉट, मॅडम ब्लावत्स्की, लिड बिटर इत्यादी पाश्चिमात्य बौध्द विचारवंतासोबत त्यांनी देश-विदेशात व्याख्याने दिलीत. विशेष म्हणजे इंग्रजांकडून पीडित झाल्यावर सुद्धा धम्मपालांच्या मनात त्यांच्याप्रति कोणत्याच प्रकारची व्देषभावना किंवा घृणा नव्हती. अशाप्रकारे डॉ. मनोहर कुंभारे यांनी आपल्या प्रबोधनातून अनागारिक धम्मपाल यांचा जीवन प्रवास स्पष्ट केला.

३. डॉ. जयवंत खंडारे

डॉ. जयवंत खंडारे यांनी आपल्या व्याख्यानातून अनागारिक धम्मपाल यांची केवळ त्यांच्या जन्म दिवशीच आठवण न करता, निरंतर त्यांच्या कार्यापासून आपण प्रेरणा घेतली पाहिजे. परंतु वर्तमान परिस्थिती जर आपण पहिली तर असे वाटते की, अनागारिक धम्मपाल यांनी जी बुद्ध धम्माच्या प्रसार-

प्रचारासाठी आणि बुध्दगयेचे महाबोधीविहार मुक्त करण्यासाठी जी चळवळ निर्माण केली होती. तिचा वारसा कुठेच दिसून येत नाही. अनागारिक धम्मपाल यांनी जो कारवा निर्माण केला होता तो मागे सुटून गेला. एवढेच नव्हे तर अनागारिक धम्मपाल कोण आहेत? याविषयी सुध्दा लोकांना माहिती नाही, ज्या व्यक्तीने बुध्द धम्माच्या पुनरुथ्यानासाठी आपले संपूर्ण जीवन समर्पित केले, त्या व्यक्तीला सुध्दा आपण विसरत चाललो. पुढे आपल्या भाषणात ते म्हणाले की, आपण केवळ अनागारिक धम्मपाल यांचीच जयंती साजरी न करता, अनागारिक धम्मपालांनी ज्या-ज्या लोकांना धम्म कार्य करण्यास प्रेरित केले, त्या-त्या सर्वांची आपण जयंती साजरी केली पाहिजे. अनागारिक धम्मपाल यांनी आपल्या हयातीत अनेक बुध्द विहारांची निर्मिती केली आहे. बुध्दविहारांकडे व्यक्तिमत्व विकसित करण्याचे केंद्र म्हणून पहात असत, परंतु आज या विहारांची अतिशय दयनीय अशी स्थिती आहे. त्या विहारांमधील भिक्खूंची स्थिती सुध्दा खूप खराब आहे. त्यांनी आपल्या दिल्ली स्थित विहारांची आणि तिथे राहणाऱ्या भिक्खूविषयी सुध्दा आपल्या भाषणात माहिती दिली. आपल्या भाषणाच्या शेवटी त्यांनी अपेक्षा व्यक्त केली की, बौध्द विहारे हे सर्व सोयींनी ग्रंथालय म्हणून, वसतीगृह म्हणून, अभ्यास केंद्र म्हणून विकसित झाले पाहिजेत.

Screenshots of E-Conference

